

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Του κρυφού αδελφού

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΠΑΠΑΜΑΡΚΟΣ
Μεταποίηση

εκδ. Πατάκη, σελ. 160

Ο **Αλγκόλ**, που εμφανίζεται στο δεύτερο κατά σειρά διήγημα της συλλογής, είναι ένας διπλός αστέρας στον αστερισμό του Περούσα. Λέγεται και «Αστρο του δαίμονα», καθώς θρυλείται ότι εγκιβωτίζει το τρομερό βλέμμα της Μέδουσας. Οι παραδηλώσεις του Αλγκόλ διατρέχουν τα διηγήματα του Δημοσθένη Παπαμάρκου. Το δίπολο δύο αδελφών, που κατατρύχονται από το ορμέμφυτο του κακού, επανέρχεται στις σελίδες. Η οργιαστική βία απολήγει σε ποίηση. Στα διηγήματα υποβόσκουν οι στίχοι του εμβληματικού δημοτικού τραγουδιού «Του νεκρού αδελφού». Ένας νοσταλγός νεκρός διαφεύγει από τον Αδη και αναδύεται στα οικεία χώματα για να συμφάει με τον αδελφό του. Ένας άλλος ανασταίνει τον νεκρό αδελφό γιατί χρειάζεται τη βοήθειά του. Ο νεκραναστημένος, «διαβασμένος με το ξόδι», αλλά ανίερος πια στην γη των ζωντανών, επιδίδεται σε ένα όργιο βαρβαρότητας. Όμως, όσο και αν αποκτηνώνονταν, ο αδελφός του δεν θα του επέτρε-

πε να ξαναγυρίσει στον τάφο. Ο αδελφός στα διηγήματα του Δημοσθένη Παπαμάρκου είναι μια αδήριτη παρουσία, αξεχώριστη από το εγώ. Ανάμεσά τους δεν μεσολαβούν παρά τα όρια του σώματος. «Έτσι που στο τέλος δεν υπήρχε τίποτα ανάμεσά μας παρά μόνο το τέλος των σωμάτων μας». Ο τερατόμορφος ήρωας στο διήγημα «Σαρκώζα» (ο τίτλος θυμίζει σάρκωμα) φέρει κατάσαρκα τον αδελφό του. Η κοιλιά του τελευταίου ήταν απόφυση της πλάτης του, μέχρι που κάποτε κατέβηκε από τους ώμους του. Μαχαίρωσε την

όμαιμη σάρκα και πεθαίνοντας αποδέσμευσε τον ξενιστή του από το σαρκίο του. «Θυμάμαι τον πόνο κι εκείνο το επίμονο πριόνισμα της σάρκας μου στο σημείο που γινόμουν ένα με τον αδελφό μου». Από τον νεκρό αδελφό απέμεινε μια ανίδωτη ουλή. Το σημάδι του Κάιν. Εντεκα χρόνια μετά την πρώτη έκδοση, η «Με-

ταποίηση» επανεκδίδεται για να μας θυμίσει πως ο Παπαμάρκος δεν είναι μόνο ο συγγραφέας του «Γκιακ». Στα εν λόγω διηγήματα η ακατάσχετη βία υποσημαίνει μια ενόρμηση αυτοαφανισμού. Χαρακτηριστικό το διήγημα «45» όπου ο ήρωας λύνει τον γόρδιο δεσμό με τον εαυτό του με ένα περιστρόφο στον κρόταφο του. Ένας άλλος αφοσιώνεται σε βέβηλες χειροτεχνίες, δίνοντας μορφή σε πλάσματα τόσο φρικιαστικά που αποκλείστηκαν από τη δημιουργία. Συρράπτοντας μέλη φανταστικών όντων, υφάρπαζε από την ανυπαρξία πλάσματα εφιαλτι-

κά, μέχρι που στο βλέμμα ενός τρικέφαλου τέρατος, ίδιου η Χίμαιρα, αντίκρισε το είδωλό του, κατασπαραγμένο από την τερατογονία του μυαλού του.

Το διήγημα «Καίνα» (παραλλαγή της βιβλικής αδελφοκτονίας) είναι, κατά τη γνώμη μου, το πιο συνταρακτικό της συλλογής. Ο πρωτότοκος γιος επωμίζεται την

οδύνη της γέννας. Με τη γέννησή του γνώρισε στους γονείς του μια αδόκητη αγωνία, έναν διαρκή πόνο. Όταν όμως γεννήθηκε ο αδελφός του, υπήρχε χώρος μόνο για αγάπη. «Η μάνα μου μ' ευχαρίστησε που της είχα δείξει τον πόνο, κι έτσι μπορούσε πια να αναγνωρίζει την ηδονή της απουσίας του». Ο αδελφός του ήταν ό,τι πιο πολύτιμο είχε και γι' αυτό όφειλε να τον θυσιάσει. Για να συνεχίσει να τον αγαπά, απαλλαγμένος από τα δεσμά της αγάπης. Σκοτώνοντας τον αδελφό του, αντέστρεψε «τη γέννα της μάνας» του.

Η «Μεταποίηση» ως πρόπλασμα του «Γκιακ» πιστοποιεί πως ο Παπαμάρκος είναι ένας ξεχωριστός συγγραφέας, με σπάνιο γλωσσικό υπόβαθρο και ευρεία λογοτεχνική καλλιέργεια. Διπλώντας τη γραφή του μέσα από το πρίσμα της θρησκείας και της μυθολογίας, διερευνά ζωφώδεις πτυχές της ύπαρξης. Το μεταφυσικό και το υπερβατικό μαζί με αρχέγονα μυθικά μοτίβα, σκηνογραφούν έναν φασματικό κωροχρόνο, ιδανικό για παράξενα, αιματοβαμμένα παραμύθια. Ο Παπαμάρκος αργόσυρτα και μεθοδικά υπερασπίζει μια υψηλού επιπέδου λογοτεχνία.

